

การพัฒนาการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

The Development of Learning Experience of Nursing Students in Borommarajonani College of Nursing, Buddhachinaraj

ชลดา ดิยะวิสุทธิศรี

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

E-mail : tiya_chon@hotmail.com

ยุคนธร ทองรัตน์

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

E-mail : t_yukontorn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลองโดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามองค์ประกอบการเรียนรู้ของโคลบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ต่อความรู้และพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพุทธชินราช กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 109 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน หาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร KR 20 ได้เท่ากับ 0.76 และ แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ หาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Dependent t-test ผลการวิจัย พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับประสบการณ์ เท่ากับ 6.76 และ 8.48 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังได้รับประสบการณ์ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านความสนุกสนานกับการทำกิจกรรมมากที่สุด คือ 2.77 รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเรียนรู้ด้านการแสดงความคิดเห็น ความสนใจกระตือรือร้น และการสนทนาซักถามผู้รู้ เท่ากับ 2.53, 2.43, 2.18 ตามลำดับ จากการถอดบทเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ

คำสำคัญ: การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The purposes of this quasi experimental research (one-group pretest- posttest design), by applying the experiential learning model of Kolb, were to evaluate the effects of the development of learning experiences on nursing students' knowledge and learning behaviors. The sample consisted of 109 nursing students in Boromarajonani College of Nursing, Buddhachinaraj. The instruments were: (1) the test about the development of pre-school children. Its reliability using KR-20 was 0.76; and (2) the evaluation tool for learning behaviors. Its reliability using Cronbach's alpha was 0.84. Data were analyzed by using percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Dependent t-test. The results of the study showed that the average scores of knowledge about development of pre-school children of nursing students before and after the experiential learning were 6.76 points and 8.48 points, and the difference was statistically significant ($p < .01$). Nursing students' overall learning behavior scores were at an excellent level. The highest nursing students' learning behavior score was having fun with classroom activities ($\bar{X} = 2.77$), followed by expressing opinions ($\bar{X} = 2.53$), paying attention ($\bar{X} = 2.43$), and asking questions ($\bar{X} = 2.18$), respectively. In addition, the sample stated that they learned about development of pre-school children, teamwork, communication, management, problem solving, and application to practices.

Keywords: learning experience, nursing students

บทนำ

กระแสโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และมีแนวโน้มการเปิดเสรีทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในประเทศต่างๆ ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวเช่นกัน การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่สังคมปรารถนาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544: 47-83) ซึ่งการศึกษาพยาบาลเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตพยาบาลที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่ไม่หาความรู้และมีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสนองความต้องการด้านบริการพยาบาลในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นการจัดการ

ศึกษาให้ตอบสนองและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาว่า นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนต้องฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง คิดเป็น ทำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) ดังนั้นการศึกษาพยาบาลในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนจากเดิมที่ยึดผู้สอนเป็นจุดศูนย์กลาง เป็นยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนตื่นตัวที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธชินราช สถาบันพระบรมราชชนก สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข เป็นสถาบันที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางของการศึกษาและการพัฒนาคนของประเทศให้มีศักยภาพทุกมิติของชีวิต ได้จัดการศึกษา

และฝึกทักษะวิชาชีพที่มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สามารถสนองความต้องการของสังคมและชุมชน และเป็นสถานศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียน สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพมีความปลอดภัย ต่อชีวิตของผู้รับบริการโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิต และคุณค่า ของชีวิตมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน มีการจัดการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ภาคทฤษฎี ไปใช้ในการปฏิบัติได้ ดังนั้นการเรียนภาคทฤษฎีการเรียน ในห้องปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จำลองและการปฏิบัติ ในสถานการณ์จริง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้าง บัณฑิตให้มีความรู้ มีทักษะทางปัญญา มีความรับผิดชอบ และสามารถสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนจนปฏิบัติการพยาบาลอย่างมี คุณธรรม จริยธรรม และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนที่จะ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล อันจะนำไปสู่ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี พุทธชินราช
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางสำหรับอาจารย์ ในการออกแบบ การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล
2. ได้แนวทางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษา พยาบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่ม เดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง (one-group pretest-posttest design) โดยจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของโคลบ มีองค์ประกอบ 4 อย่าง ได้แก่ 1) ประสบการณ์ 2) การทดลอง/การประยุกต์ แนวคิด 3) การสะท้อนอภิปราย 4) ความคิดรวบยอด

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเลือกแบบเฉพาะเจาะจง คือ นักศึกษาพยาบาลที่เรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช ที่กำลังศึกษา ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 - มกราคม พ.ศ. 2554 จำนวน 109 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เรื่อง พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ตามองค์ประกอบการเรียนรู้ ของโคลบ

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

1. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของ เด็กก่อนวัยเรียน มีจำนวน 10 ข้อ เป็นเชิงปรนัย 4 ตัวเลือก
2. แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพุทธชินราช ผู้วิจัย ดัดแปลงจากแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของสุวิทย์ มูลคำ (2549) มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ความกระตือรือร้น สนทนาซักถามผู้รู้ การแสดงความคิดเห็น และสนุกสนาน กับการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การถอดบทเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ทุกขั้นตอนของกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เรื่อง พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน มีขั้นตอนการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน

1.2 เขียนแผนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
เรื่องพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนตามองค์ประกอบ
การเรียนรู้ ของโคลบ์

1.3 นำแผนการเรียนรู้ ไปตรวจสอบความตรง
ตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็น
อาจารย์ พยาบาล มีประสบการณ์สอน 5-10 ปี ซึ่งเป็น
ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน จำนวน 3
ท่าน

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุง
แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ ของเด็กก่อนวัยเรียน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบ คุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน

2.2 สร้างแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ
ของเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 10 ข้อ 4 ตัวเลือก แบบปรนัย

2.3 นำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ
ของเด็กก่อนวัยเรียน ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา
(Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์พยาบาล
มีประสบการณ์สอน 5-10 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับ
พัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน จำนวน 3 ท่าน

2.4 นำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ
ของเด็กก่อนวัยเรียน มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.5 ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ
โดยการนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4
จำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนมาหาค่าเที่ยงโดยใช้สูตร
KR 20 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.76

3. แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนคร พทุชนราช

ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ
ค่า 3 ระดับ ซึ่งประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา
ขณะทำกิจกรรมกลุ่มและให้บริการวิชาการ มีขั้นตอน

การสร้าง และตรวจสอบคุณภาพ มีดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำราและผลงาน
การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรการเรียนรู้ของนักศึกษา

3.2 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมกรการเรียนรู้
ของนักศึกษาโดยผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบประเมินพฤติกรรม
การเรียนรู้ของสุวิทย์ มูลคำ (2549)

3.3 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content
validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มี
ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการศึกษา
พยาบาล และด้านการสอนนักศึกษาพยาบาล การพิจารณา
ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นสอดคล้องกัน
อย่างน้อย 2 ใน 3 คน แล้วนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
มาปรับแก้ เพื่อให้ได้แบบประเมินที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ
โดยการนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4
จำนวน 30 คนแล้วนำคะแนนมาหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตร
สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient of
Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน
ต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประสการณ

ผู้วิจัยจัดประสการณเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก
ก่อนวัยเรียนให้กับกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความรู้
เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน

1.2 ผู้วิจัยให้ความรู้แก่กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ
พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน โดยใช้ใบความรู้และบรรยาย
ประกอบสไลด์ จากนั้นผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ
การให้ความรู้แก่เด็กก่อนวัยเรียน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทราบ
ความสามารถและความต้องการของเด็กก่อนวัยเรียน แล้ว
มอบหมายสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์หาแนวทาง
ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/นวัตกรรมที่ใช้
ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสามารถของ
เด็กก่อนวัยเรียน

1.3 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างวางแผนการจัดการ
เรียนรู้แก่เด็กก่อนวัยเรียน โดยนำผลการวิเคราะห์ปัญหา/
ความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียน

มาวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิเคราะห์สถานการณ์ สาร การเรียน ออกแบบการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่มีรายละเอียดที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) จุดประสงค์ การเรียนรู้ 2) สารการเรียนรู้ 3) กิจกรรม/กระบวนการ การเรียนรู้ 4) สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งการเรียนรู้ และ 5) การวัด และการประเมินผล การเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 การทดลอง/การประยุกต์แนวคิด

ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ บริการวิชาการแก่เด็กก่อนวัยเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่วางแผนไว้ในขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนได้ฝึก ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างกำหนด

ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การนำเข้าสู่การเรียนรู้ด้วยวิธีการกระตุ้นให้เด็ก ก่อนวัยเรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้โดยอาจใช้เพลง เกม การสนทนา ภาพประกอบ ฯลฯ ให้สัมพันธ์กับกิจกรรม การเรียน 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้กิจกรรมหลากหลาย ให้เด็กก่อนวัยเรียนมีประสบการณ์ตามความต้องการโดยเน้น ให้เด็กก่อนวัยเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการกลุ่ม ใช้สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรม โดยให้ เด็กก่อนวัยเรียนได้ทักษะกระบวนการคิด และ 3) กลุ่มตัวอย่าง สรุป/สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนอภิปราย

ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินผลการเรียนรู้ของ เด็กก่อนวัยเรียน โดยวิเคราะห์ตามจุดประสงค์/เนื้อหา/สาระ/ กิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ โดยใช้การประเมิน ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 ความคิดรวบยอด

ผู้วิจัยประเมินความคิดรวบยอดของกลุ่มตัวอย่าง ที่เกิดจากการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างจัดทำรายงานผล การเรียนรู้ โดยนำผลประเมินการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียน มาจัดทำรายงานการเรียนรู้โดยทำเป็นเอกสารนำเสนอต่อผู้วิจัย

4.2 ระหว่างทำกิจกรรมขั้นตอนที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

4.3 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความรู้ เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนหลังเสร็จสิ้นการได้รับ ประสบการณ์

4.4 ผู้วิจัยนำกลุ่มตัวอย่างถอดบทเรียนเกี่ยวกับสิ่ง ที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมทุกขั้นตอนของกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยชี้แจงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือใน การเข้าร่วมการวิจัย และชี้แจงการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวาจา ได้แก่ การให้ข้อมูลถึงการเข้าร่วมและการมีสิทธิ ปฏิเสธ การรักษาความลับของข้อมูล การนำเสนอข้อมูล ในภาพรวม ไม่มีการเปิดเผยชื่อและนามสกุลที่แท้จริงของ กลุ่มตัวอย่าง เป็นต้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดียินยอมจึงเริ่ม ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ โดยคำนวณหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช และคำนวณ Dependent t-test เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบความรู้เกี่ยวกับ พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนของกลุ่มตัวอย่างระหว่าง ก่อนและหลังได้รับประสบการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลการถอด บทเรียนโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัย และอภิปรายผลตาม วัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี พุทธชินราช

ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบ ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนและหลังได้รับประสบการณ์ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดแสดงดัง ตาราง 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ระหว่างก่อนและหลังได้รับประสบการณ์

	$\bar{X}$	SD	t
ก่อน	6.76	1.70	
หลัง	8.48	1.06	-11.31**

**P<.01

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน จากใบความรู้ และฟังการบรรยายประกอบสไลด์ และนำความรู้ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กก่อนวัยเรียน จากนั้นกลุ่มตัวอย่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางแผนไว้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การนำเข้าสู่การเรียนรู้ด้วยวิธีการกระตุ้นให้เด็กก่อนวัยเรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้โดยอาจใช้เพลง เกม การสนทนา ภาพประกอบ ฯลฯ ให้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมหลากหลายให้เด็กก่อนวัยเรียนมีประสบการณ์ตามความต้องการโดยเน้นให้เด็กก่อนวัยเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการกลุ่ม ใช้สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมโดยให้เด็กก่อนวัยเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากกิจกรรมดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้และเข้าใจพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนจากประสบการณ์จริงที่ได้รับซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการถอดบทเรียนที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ดังเช่น

"ได้เรียนรู้ว่าบุคลิกลักษณะของเด็กในวัยนี้เป็นอย่างไรบ้าง เช่น อยากรู้ อยากเห็น อยากเป็นผู้นำ ต้องการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ต้องการได้รับความชื่นชมจากพี่ๆ และคุณครู ก็ทำให้เราได้มีความรู้และสามารถนำไปประเมินได้ว่าเด็กๆ แต่ละคนมีพัฒนาการที่เป็นไปตามวัยหรือไม่"

"น้องๆ แต่ละคนมีความเป็นตัวของตัวเองที่ต่างต่างกัน บางคนเชื่อฟัง บางคนไม่สนใจ ฉะนั้นการจะทำให้เด็กทุกคนสนใจก็ต้องมีวิธีที่ต่างกันไปตามสถานการณ์"

ซึ่งถ้า ทำได้ถือว่าเป็นประสบการณ์ของตัวเอง และได้มีทักษะในการแก้ไขสถานการณ์มากขึ้น"

สอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (Bloom) (อ้างถึงในปราณี อ่อนศรี, 2552) ที่ว่าเมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความเข้าใจ และความคิด (Cognitive Domain) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทักษะคติ ค่านิยม (Affective Domain) และด้านความชำนาญ (Psychomotor Domain) ดังผลจากการศึกษาของศิริ อธิษฐานนารถ (2551) ที่พบว่าการจัดประสบการณ์ศิลปศึกษาทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษา ของปราโมช สีหพันธ์ (2552) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธิชินราช

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวม เท่ากับ 2.47 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สนุกสนานกับการทำกิจกรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 ส่วนพฤติกรรมการเรียนรู้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สนทนาซักถามผู้รู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18 รายละเอียดแสดงดังตาราง 2

และเมื่อจัดระดับคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55) มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก และไม่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องปรับปรุง รายละเอียดแสดงดังตาราง 3

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการถอดบทเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ รายละเอียดแสดงดังตาราง 4

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้รายข้อ

พฤติกรรมการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ความสนใจกระตือรือร้น	2.43	.49
2. สนทนาซักถามผู้รู้	2.18	.47
3. แสดงความคิดเห็น	2.52	.53
4. สนุกสนานกับการทำกิจกรรม	2.77	.43
โดยรวม	2.47	.33

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้

คะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้	ระดับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 6	ต้องปรับปรุง	0	0
6-7	พอใช้	1	0.9
8-9	ดี	48	44.1
10-12	ดีมาก	60	55.0
รวม		109	100

ตารางที่ 4 ผลการถอดบทเรียนการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากประสบการณ์

ประเด็นสำคัญหลัก	ประเด็นสำคัญรอง
1. พัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน	1. พฤติกรรมของเด็กก่อนวัยเรียน 2. ความคิดของเด็กก่อนวัยเรียน 3. ความสนใจของเด็กก่อนวัยเรียน
2. การทำงานเป็นทีม	1. การวางแผนการทำงาน 2. การมอบหมายงาน 3. การประสานงาน 4. การสร้างความสามัคคี
3. การสื่อสาร	1. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับผู้รับสารและสถานการณ์
4. การบริหารจัดการ	1. การบริหารเวลา 2. การประเมินผลการทำงาน 3. การพัฒนาปรับปรุงการทำงาน
5. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	1. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าตามสถานการณ์
6. การนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ	1. การนำความรู้ที่ได้เรียนก่อนหน้ามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดการเรียนรู้ให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ตามกระบวนการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้กลุ่มตัวอย่างสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิมซึ่งมีลักษณะสำคัญ 5 ประการคือ 1) เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง 2) ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้เชิงรุก(Active learning) 3) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างด้วยกันเอง และกลุ่มตัวอย่างกับผู้วิจัย 4) ปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่าย ความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง และ 5) อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบ การพูด การเขียน การแสวงหาบทบาทสมมุติ ซึ่งเอื้ออำนวยให้เกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์

สอดคล้องกับองค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของโคลบ (Kolb, 1984, เพลินตา พรหมบัวศรี, 2545 พรปภัสสร ปริญาญกุล, 2546 สุวิทย์ มูลคำ, 2547 ปราโมช สีหรัญ, 2552 และทีศนา แฉมมณี, 2554) ที่กล่าวถึงวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 อย่าง คือ ประสบการณ์ การทดลอง/การประยุกต์แนวคิด การสะท้อนอภิปราย และความคิดรวบยอด

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับครอนบาค (Cronbach) (อ้างถึงใน อารี พันธมณี, 2542) ที่อธิบายถึงธรรมชาติของการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย 7 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละข้อดังนี้ 1) จุดมุ่งหมายของผู้เรียน (Goal) หมายถึง กลุ่มตัวอย่างทราบจุดหมายในการเรียนโดยผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงให้ข้อมูล 2) ความพร้อม (Readiness) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้เรียน ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีวุฒิภาวะของความเป็นผู้ใหญ่ มีความพร้อมจะเรียน 3) สถานการณ์ (Situation) หมายถึงสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าต่างๆ ที่มากระทบต่อผู้เรียน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจัดวิธีการเรียนการสอนให้กลุ่มตัวอย่างได้เข้าไปมีประสบการณ์ต่างๆ อย่างแท้จริง 4) การแปลความหมาย (Interpretation) เป็นการศึกษาหาช่องทางในสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่เพื่อเข้าไปสู่จุดมุ่งหมายหรือการวางแผนการกระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยพิจารณานำสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถวางแผนกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ 5) ลงมือกระทำ (Action) เมื่อแปลสถานการณ์

แล้ว กลุ่มตัวอย่างจะลงมือตอบสนองสถานการณ์หรือสิ่งเร้าในทันที การกระทำนั้นกลุ่มตัวอย่างย่อมจะคาดหวังว่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้วิจัยเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้ลงมือปฏิบัติจริงตามแผนที่เตรียมไว้ 6) ผลที่ตามมา (Consequence) หลังจากตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์แล้ว ผลที่ตามมาคือ อาจจะได้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย จะเกิดความพอใจ (Confirm) ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จย่อมไม่พอใจ ผิดหวัง (Contradict) ถ้าประสบผลสำเร็จ จะเป็นแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมอย่างเดิมอีก ถ้าไม่บรรลุจุดมุ่งหมายอาจหมดกำลังใจ ท้อแท้ที่จะตอบสนองหรือทำพฤติกรรมต่อไป จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึกพึงพอใจ และคิดว่าตนเองประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ 7) ปฏิริยาต่อความผิดหวัง (Contradict) สามารถกระทำใน 2 ลักษณะคือ ปรับปรุงการกระทำของตนเองใหม่เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยย้อนไปพิจารณาหรือแปลสถานการณ์หรือสิ่งเร้าใหม่ แล้วหาวิธีการทำพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางให้ได้ อีกประการหนึ่ง อาจเลิกไม่ทำกิจกรรมนั้นอีก หรืออาจจะกระทำซ้ำๆ อย่างเดิมโดยไม่เกิดผลอะไรเลยก็ได้ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนมีการปรับปรุงการกระทำของตนเองใหม่ เมื่อพบว่างานไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ดังประโยคจากการถอดบทเรียนที่ว่า

“รู้จักอดทนต่อปัญหา เช่น นั่งไม่ตั้งใจฟัง นั่งบางคนกลัว เราต้องเบี่ยงเบนความสนใจน้องๆ มาฟังเราให้ได้”

“รู้สึกประทับใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการบรรยายให้น้องฟัง ที่จริงแล้วก็ไม่ได้ตั้งใจหรือเตรียมตัวมาก่อน แต่เนื่องจากเพื่อนไม่สบายแบบฉุกเฉินจึงต้องรับหน้าที่แทนแรกๆ ก็รู้สึกตื่นเต้น แต่ก็ผ่านไปด้วยดี”

นอกจากนี้การเรียนรู้ด้วยกลุ่มซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ใช้ประกอบกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมสูงสุด และทำให้บรรลุงานสูงสุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบแบบกลุ่มและการออกแบบงาน/กิจกรรม ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จากผลการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างจึงพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 55 มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับดีมาก ซึ่งแสดงถึงการมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีความสนใจ

ในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ตลอดเวลา ตั้งใจฟัง และซักถามสิ่งที่สนใจจากผู้รู้ตลอดเวลา ร่วมแสดงความคิดเห็นของตน ในการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ทุกครั้ง ร่าเริง แจ่มใส กระตือรือร้นที่จะปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการถอดบทเรียนที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม ในด้านการวางแผนการทำงาน การมอบหมายงาน การประสานงาน และการสร้างความสามัคคี การสื่อสาร การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของปราโมช สีหัทธชัย (2552) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมมีทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมสูงขึ้น โดยแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงกระบวนการทำงานเป็นทีมดังนี้

- 1) ความสามารถในการทำความเข้าใจเป้าหมายและการวางแผน การทำงานร่วมกันของทีม
- 2) ความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่
- 3) ความสามารถในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับทีม และ
- 4) ความสามารถในการประเมินผลการทำงานร่วมกันของทีม และสอดคล้องกับการศึกษาของ รักชนก โสภานพิต (2554) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ฝึกทักษะการปฏิบัติ ฝึกการทำงานกลุ่ม ฝึกการแก้ปัญหา ฝึกการสื่อสาร การจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมและสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติได้

จึงสรุปได้ว่าการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็น การเรียนรู้ด้วยตนเองรูปแบบหนึ่งของการศึกษาผู้ใหญ่ สามารถพัฒนาให้บุคคลเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอิสระตั้งแต่การวินิจฉัยความต้องการ การตั้งจุดมุ่งหมาย การวางแผนออกแบบ การประเมินผล และการควบคุม การเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเกิดการมีส่วนร่วม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีการเคลื่อนไหวในการเรียนรู้ตลอดเวลาของการทำวิจัย แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการใช้เวลามากในการทำกิจกรรม และบางกิจกรรมขาดความลึกซึ้งหรือความหลากหลายในประเด็นของการอภิปราย ซึ่งต้องพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1. อาจารย์ผู้สอนควรเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ที่สรุปได้ว่าผู้เรียนจะได้เรียนรู้สิ่งใดจากกิจกรรมที่จัดให้ และมีการตั้งคำถามที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดหรือเกิดการเรียนรู้
2. อาจารย์ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนเป็นผู้สรุป การเรียนรู้เอง ซึ่งอาจใช้เวลานาน แต่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. อาจารย์ผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมการทำงาน หรือการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน ระหว่างที่ผู้เรียนทำ กิจกรรมหรือทำงานต่างๆ เพื่อนำมาเป็นประเด็นคำถาม หรือข้อเสนอแนะของผู้สอนในระหว่างการทำกิจกรรม
4. อาจารย์ผู้สอนสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้อื่นๆ โดยให้เวลาผู้เรียนได้คิด ทบทวน วิเคราะห์ และสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้ามีเนื้อหาจำนวนมาก ผู้สอนต้องวิเคราะห์เนื้อหาที่สำคัญ ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคลุมเครือ สับสน นำมาใช้ในการเรียนรู้ ส่วนเนื้อหาที่เป็นเรื่องทั่วไป มอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาทำความเข้าใจเอง
5. อาจารย์ผู้สอนควรให้กำลังใจผู้เรียน หรือ แสดงความชื่นชม เช่น การปรบมือ จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน และเป็นการเสริมความมั่นใจให้กับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้างต่อไป

1. ติดตามผลการพัฒนาเป็นระยะว่าผู้เรียน ได้นำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการเรียนหรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ มากน้อยเพียงใด
2. ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์กับ วิชาหรือเนื้อหาอื่นๆ
3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

เอกสารอ้างอิง

- ทิตานา แหมมณี. 2554. **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี อ่อนศรี. 2552. "การพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานของ นักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก." **วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (วิจัยและ พัฒนาหลักสูตร)** มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปราโมช สีหะรักษ์. 2552. **การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการ ทำงานเป็นทีม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.** ปทุมธานี: โรงเรียนเทพศิรินทร์ คลองสิบสาม ปทุมธานี.
- พรปภัสสร ปริญาญกุล. 2546. "การพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนเชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษา สาขาวิชา ศิลปะศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ." **วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (อุดมศึกษา)** จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เพลินตา พรหมบัวศรี. 2545. "การพัฒนาระบวนการ เรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางวิชาชีพการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาล." **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)** จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- รักชนก โสภาศิต. 2554. **การพัฒนารูปแบบการเตรียม ความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับ นักศึกษา สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว.** **Veridian E-Journal SU.** 4(1) May-August 2011: 468-489.
- ศิริวิ อรัญนารถ. 2551. "ผลการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปะสำหรับเด็กอนุบาล." **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.**
- สุวิทย์ มูลคำ. 2547. **การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการ คิด.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำและคณะ. 2549. **การเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นการคิด.** กรุงเทพมหานคร: อี เค บั๊คส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. **สรุปสาระสำคัญแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อารี พันธุ์มณี. 2542. **จิตวิทยา การเรียน การสอน.** กรุงเทพฯ: บริษัทตันอ้อ 1999 จำกัด.
- Klob,D.A. 1984. **Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development.** New Jersey: Prentic-Hall Inc.